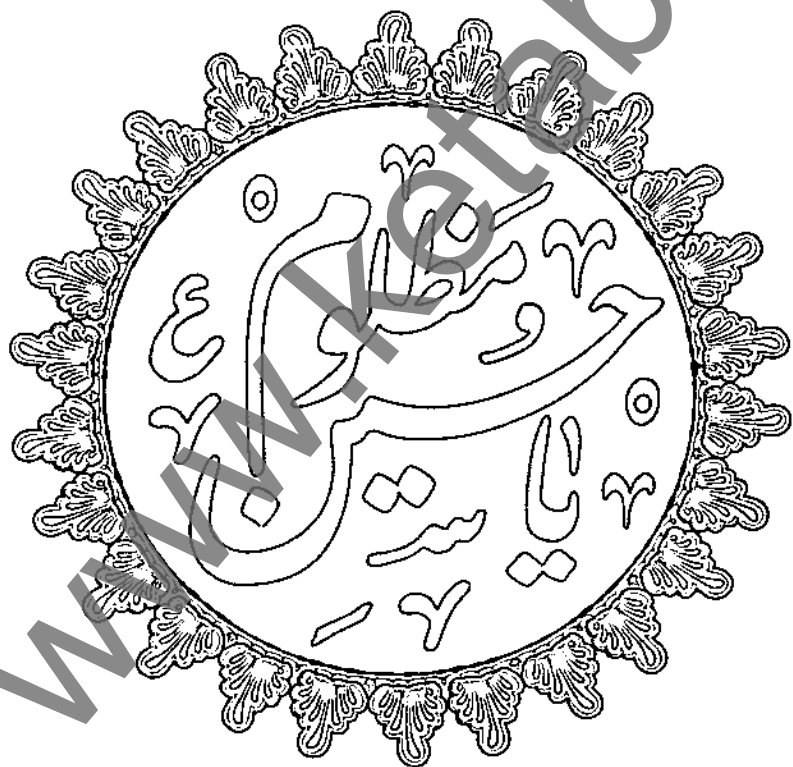

سلوک عاشورای

مجلد ہشتم | غیرت دینی

سلوک عاشورا

مجله غیرت دینی

سلسله جلسات اخلاق و معارف اسلامی
حضرت آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی

سرشناسه: تهرانی، مجتبی، ۱۳۹۶ -
عنوان و نام پدیدآور: سلوک عاشورایی: منزل هشتم: غیرت دینی /
برگرفته از دوسه سال مجتبی تهرانی.
مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگی پژوهشی مصابیح الهدی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۲۲ ص.
فروست: سلسله جلسات اخلاق و معارف اسلامی حضرت آیت الله
العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی. مجموعه قیام و انقلاب امام حسین
علیه السلام

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۱۹۵-۲-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱/۸۷ س ۹۶/۵-۰/۵ BP۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۲۷۹۱۳

مدیر هنری: مجید زارع

صفحه آرا: مجید اکبرزاده

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

چاپ اول: بهار ۱۳۹۱

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

مرکز پخش: ۷۷۵۲۴۵۸۵

تلفن مؤسسه: ۷۷۶۵۲۱۳۴-۵

آدرس سایت: www.mojtabatchrani.ir

پتوگرافی و چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه - چاپ اندیشه

فهرست

مقدمه | ۱۵

جلسه اول/ ۲۱

طرح بحث | ۲۱

حرکت امام حسین علیه السلام حرکتی هدفمند | ۲۱

«اصلاح امت» هدف اصلی امام حسین علیه السلام | ۲۲

دلیل طلب هدایت امام حسین علیه السلام در آغاز حرکت | ۲۳

«غیرت دینی» منشأ قیام حسین | ۲۴

تلاش برای بقای دین، ریشه قیام حضرت | ۲۴

«غیرت» عنوان مشترک اخلاقی و عرفانی | ۲۵

«غیرت» در مباحث اخلاقی | ۲۵

معنا و ریشه غیرت در علم اخلاق | ۲۵

تطبیق بحث با قیام امام حسین علیه السلام | ۲۶

آیاتی که حضرت هنگام خروج قرائت فرمود | ۲۶

بروز و ظهور صفت غیرت، در حضرت موسی علیه السلام | ۲۶

مقایسه خروج امام حسین علیه السلام و ابن زبیر | ۲۷

«غیرت» در مباحث عرفانی | ۲۹

درجات مختلف غیرت در مباحث معرفتی | ۲۹

تطبیق مجدد بحث با قیام امام حسین علیه السلام | ۳۰

غیرت اصحاب امام نسبت به حضرت علیه السلام | ۳۰

حضرت مسلم علیه السلام یکی از اصحاب باغیرت امام | ۳۱

«طوعه» یک زن باغیرت | ۳۱

نامردی دشمنان و غیرتمندی مسلم نسبت به امام حسین علیه السلام | ۳۳

جلسه دوم/ ۳۵

مروری بر بحث گذشته | ۳۵

❦ ❦ ❦ «غیرت» در روایات اسلامی | ۳۵

غیرت از نشانه‌های مؤمنان حقیقی است | ۳۵

خدا از همه غیرتمندتر است | ۳۶

انواع و اقسام غیرت | ۳۷

❦ ❦ ❦ تطبیق بحث با قیام امام حسین (ع) | ۳۷

غیرت امام حسین (ع) نسبت به عموم جامعه | ۳۷

❦ ❦ ❦ «بدعت» عامل تحریک غیرت دینی | ۳۹

تعریف اصطلاحی «بدعت» | ۳۹

«بدعت» در روایات معصومین (ع) | ۳۹

❦ ❦ ❦ تطبیق مجدد بحث با قیام امام حسین (ع) | ۴۰

قیام امام حسین (ع) برای مقابله با بدعت‌ها | ۴۰

تصریح حضرت بر مقابله با بدعت‌ها در مدینه | ۴۱

تصریح حضرت بر مقابله با بدعت‌ها در حکم مسلم (ع) | ۴۳

❦ ❦ ❦ حسین (ع) مصلحی غیور با اصحابی غیرتمند | ۴۴

یاری طلبیدن‌های حضرت، برای اصلاح جامعه | ۴۴

زهیر، غیرتمندی جامانده | ۴۵

نقش یک زن غیرتمند در بیداری یک انسان | ۴۵

استقبال جوانان بنی‌هاشم از یک غیرتمند | ۴۶

توقفی کوتاه و تصرفی عمیق | ۴۶

جلسه سوم/ ۴۹

مروری بر مباحث گذشته | ۴۹

❦ ❦ ❦ نکوهش بدعت و بدعت‌گذاران در روایات | ۴۹

«بدعت» یعنی هدم دین | ۴۹

«بدعت‌گذاران» بدترین خلایق | ۵۰

❦ ❦ ❦ شیوه برخورد با بدعت و اهل آن | ۵۰

نقش خواص در برخورد با بدعت‌ها | ۵۰

لعنت خدا بر عالمی که در برابر بدعت ساکت است | ۵۱

عالم ساکت، وحی را پنهان کرده است | ۵۱

عالم ساکت، مسلوب‌الایمان است | ۵۲

خنده بر بدعت‌گذار، یعنی کمک به هدم دین | ۵۲

آثار بی‌نظیر مقابله با بدعت | ۵۳

تطبیق بحث با قیام امام حسین (ع) | ۵۳

قیام وظیفه شخصی امام حسین (ع) بود | ۵۳

آیا ممکن است امام حسین (ع) با بدعت گذاران کنار بیاید؟ | ۵۴

قلبی لببریز از یقین و رضا! | ۵۵

جلسه چهارم/ ۵۷

سروری بر مباحث گذشته | ۵۷

جایگاه منحصر به فرد امام حسین (ع) برای قیام | ۵۷

دعوت کوفیان از امام | ۵۷

دعوت سران قبائل بصره از امام | ۵۸

آگاهی و اجبار اصحاب و تابعین از جایگاه بی نظیر امام (ع) | ۶۰

عالم ساکت و وحی را پنهان کرده است! | ۶۱

خطر هدم دین در زمان یزید | ۶۲

«هدم جزئی با بدعت» یا «هدم کلی دین»؟! | ۶۲

قیام امام حسین (ع) حرکتی برای حفظ «دین الهی» | ۶۲

دعوت و دست گیری های امام حسین (ع) برای مبارزه | ۶۳

استمداد امام حسین (ع) از حر و سبایانش | ۶۳

دست گیری امام از حزین یزید ریاحی | ۶۵

جلسه پنجم/ ۶۷

بصیرت عمومی، هدف اصلی امام حسین (ع) | ۶۷

نصیحت های معاویه به فرزند عیاشش یزید | ۶۷

دلیل حرکت سریع امام حسین (ع) | ۶۸

افشاگری عمومی برای بیدار کردن جامعه اسلامی | ۶۹

دلایلی بر کفر یزید | ۶۹

تصریح یزید بر انکار وحی، رسالت و... | ۶۹

کلام حضرت زینب (ع) درباره کفر یزید | ۷۰

وضعیت آگاهی عمومی و اطلاع رسانی در آن زمان | ۷۱

دلیل آگاهی کوفیان و اهل بصره | ۷۱

عظمت حرکت حضرت از مدینه تا مکه و از آنجا به کوفه | ۷۲

هدف اصلی یزید و اقدام مؤثر امام حسین (ع) | ۷۳

یزید بدعت گذار نبود؛ کافر بود! | ۷۳

اقدام امام حسین (ع) در حفظ اصل دین | ۷۴

طلب یاری امام حسین (ع) در راه حفظ دین | ۷۵

استمداد امام از یک شخصیت شناخته شده | ۷۵

پیرمرد و پیرزنی «غیرتمند» | ۷۶

جلسه ششم/ ۷۹

مروری بر مباحث گذشته | ۷۹

بی نیازی از بیعت با وجود دستورات الهی | ۷۹

یاره یاره شدن دین به دست بدعت گذاران | ۸۰

هدفمندی امام حسین (علیه السلام) از ابتدای حرکت | ۸۱

وقایع نروادی تنعم | ۸۱

تصاب اموال مربوط به خلیفه مسلمین | ۸۱

سخنان حضرت در کربلا | ۸۲

اشاره حضرت به بعد عرفانی حرکت | ۸۳

هدفمندی و برنامه ریزی امام برای حرکت | ۸۴

کشته شدن برای زنده ماندن هدف | ۸۵

«اعتقاد به هدف» موجب ایثار کردن برای هدف می شود | ۸۵

گفتگوی امام با عبدالله بن مطیع در منزل خاجر | ۸۵

اطلاع امام از مرگ مسلم | ۸۶

خطبه امام در شب عاشورا | ۸۶

اصحاب دل داده و غیور حسین (علیه السلام) | ۸۷

اعلام امام نسبت به عاقبت سیر ظاهری | ۸۷

نشان دادن عاقبت سیر معنوی | ۸۷

نوجوانی غیور و بابصیرت | ۸۸

جلسه هفتم/ ۸۹

مروری بر مباحث گذشته | ۸۹

حماقت یزید در افشای کفر درونی خویش | ۸۹

آگاهی امام از نتیجه قیام و انتخاب غیرتمندان آن | ۹۰

روش یزید برای هدم دین و شیوه مقابله امام با او | ۹۱

تغییرات اجتماعی، تدریجی است | ۹۱

تخریب تدریجی دین توسط بنی امیه | ۹۱

پنهان کاری یزیدیان درباره جنگ با فرزند پیغمبر (صلی الله علیه و آله) | ۹۳

شکست بدعت گذاران با پیدایش بصیرت عمومی | ۹۳

حفاظت امام حسین (علیه السلام) از معارف دینی در بهیوه نبرد | ۹۴

تقابل سنت و بدعت در دین | ۹۶

پرهیز از بدعت و التزام به سنت | ۹۶

مرگ تربیتی دین در تلازم با ظهور بدعت | ۹۷

مواجهه‌های امام حسین (علیه السلام) با دشمن | ۹۸

اشاره امام به دشمنان واقعی اسلام | ۹۹

والله من خارجی نیستم | ۹۹

جلسه هشتم | ۱۰۱

مروری بر مباحث گذشته | ۱۰۱

همه موضوعات در اسلام دارای حکم است | ۱۰۱

وارد کردن بدعت در دین یعنی ترک یک حکم الهی | ۱۰۱

فساد حکام و علما، زمینه پیدایش بدعت‌ها | ۱۰۲

زمینه ظهور بدعت و موفقیت بدعت‌گذاران | ۱۰۲

فضای کلی جامعه، حاکم بر فضاها، خاص تربیتی | ۱۰۲

صلاح و فساد مسری دو علم و حکام، نسبت به کل جامعه | ۱۰۳

قیام امام حسین (علیه السلام) علیه حاکم فاسد | ۱۰۴

اصلاح جامعه به وسیله اصلاح حاکم (ن) | ۱۰۴

رابطه حاکم و سنت‌ها در کلام علی (علیه السلام) | ۱۰۵

بهترین بنده، نزد خدای متعال | ۱۰۵

بدترین جنبنده، نزد خدای قهار | ۱۰۶

تطبیق بحث با زمان امام حسین (علیه السلام) | ۱۰۷

گفتگوی امام با فرزندش درباره انتهای مسیر | ۱۰۸

جلسه نهم | ۱۱۱

«غیرت الهی» منشأ بسیاری از احکام شرعی | ۱۱۱

نقش غیرت الهی، در تشریع احکام | ۱۱۱

اقتضای غیرت درباره رعایت احکام | ۱۱۱

حکومت عقل عملی در مورد برخی احکام | ۱۱۲

رعایت حسن و قبح عقلی در تشریع الهی | ۱۱۳

غیرت الهی در روایات اسلامی | ۱۱۴

چون خدا غیور است، فواحش را تحریم نمود | ۱۱۴

غیرت حسینی برای حفظ احکام الهی | ۱۱۵

قیام حسینی حرکتی ضروری برای حفظ دین | ۱۱۶

غیرت امام، منشأ قیام و بی‌غیرتی مردم دلیل تنهایی حضرت | ۱۱۶
مقابله با بی‌دینی، نشانه غیرت دینی است | ۱۱۷

غیرت دینی و غیرت جاهلی | ۱۱۸

«عصیت مذموم» در آیات و روایات | ۱۱۸

«عصیت ممنوع» در روایات | ۱۱۹

«عقل عملی» ملاک اول برای عصیت ممنوع | ۱۱۹

«شرع مقدس» ملاکی دیگر برای عصیت ممنوع | ۱۲۰

حضرت عباس (ع) غیرت‌الله | ۱۲۱

وقتی سینه یک غرور به تنگ می‌آید! | ۱۲۱

غیرت بی‌نظر سقا | ۱۲۳

جلسه دهم/ ۱۲۵

مروری بر مباحث گذشته | ۱۲۵

غیرت دینی حافظ جامعه اسلامی | ۱۲۵

آیا دین ندارید که تکان بخورد؟! | ۱۲۶

شرایط روزه‌های پیش از جنگ صفین | ۱۲۷

فریادهای درمندانۀ علی (ع) | ۱۲۸

حسین (ع)، امامی در میان دنیاپرستان | ۱۲۹

مادی‌گرایی جامعه، درد مشترک همه معصومین (ع) | ۱۲۹

چرا فریادهای امام حسین پاسخ نداشت؟! | ۱۳۰

«غیرت دینی» غیر از «شعار» است! | ۱۳۱

هدف، وسیله را توجیه نمی‌کند! | ۱۳۱

وظیفه همگانی در قبال «غیرت بر دین» | ۱۳۲

جلسه یازدهم/ ۱۳۳

غیرت دینی از دیدگاه علمای اخلاق | ۱۳۳

اقدامات سه‌گانه نفی برای «غیرت دینی» | ۱۳۳

اقدامات دوگانه ایجابی برای «غیرت دینی» | ۱۳۳

بی‌تفاوتی نسبت به گناه، بی‌غیرتی است | ۱۳۵

ارزش‌های انسانی در گفتار و کردار معصومین (ع) | ۱۳۵

ارزش‌های چهارگانه انسانی در کلام علی (ع) | ۱۳۵

حسین (ع) والاترین انسان! با بالاترین هدف | ۱۳۶

حسین (ع) در اوج جوان‌مردی، حتی با دشمن | ۱۳۷

- حسین (علیه السلام) بر قلّه شجاعت؛ حتی در برابر هزاران دشمن | ۱۳۸
 غیرت نسبت به اشخاص، یعنی حفاظت از وابستگان | ۱۳۸
 حسین غیرتمندترین انسان، در سخت‌ترین شرایط | ۱۳۹
 رابطه غیرت دینی و عفاف عمومی | ۱۴۰

جلسه دوازدهم/ ۱۴۱

- «غیرت» از دیدگاه اهل معرفت | ۱۴۱
 معنای غیرت از دیدگاه اهل معرفت | ۱۴۱
 معنا و اثر «غیرت در محبت» | ۱۴۱
 نفی مال و آرزوها، اولین اثر غیرت در محبت | ۱۴۲
 نفی حجاب «خود» بر انشای سیر | ۱۴۲
 «غیرت، اثر محبت خالصانه و صادقانه» | ۱۴۳
 محبت اولیا، مایه گنجش حبه | ۱۴۳
 رابطه حبّ و ایمان | ۱۴۴
 معنای حبّ خالصانه | ۱۴۵
 معنای حبّ صادقانه | ۱۴۶
 نشانه حبّ صادقانه و خالصانه | ۱۴۶
 تجلّی غیرت عرفانی در حرکت امام حسین (علیه السلام) | ۱۴۷
 نمایش تمام معارفه در یک روز | ۱۴۷
 نگاه سفیهانه دنیا داران به اهل محبت | ۱۴۸
 حبّ صادقانه و خالصانه کارساز برای محبّ و دوستداران او | ۱۴۹
 جابر بن عبدالله انصاری (رضی الله عنه) زائری اهل محبت | ۱۴۹

جلسه سیزدهم/ ۱۵۳

- طلب حبّ خالصانه در ادعیه | ۱۵۳
 محوریت اخلاص نسبت به حبّ | ۱۵۳
 اخلاص در محبت کار محبوب است | ۱۵۳
 طلب اخلاص در دعای عرفه | ۱۵۴
 طلب اخلاص در دعای امام صادق (علیه السلام) | ۱۵۴
 رابطه غیرت اخلاقی و غیرت عرفانی | ۱۵۵
 مروری بر معنای اخلاقی و عرفانی غیرت | ۱۵۶
 نقطه تلاقی غیرت از دو دیدگاه | ۱۵۶
 تفاوت دو دیدگاه در افق بررسی | ۱۵۷
 دیدگاه جامع ادعیه نسبت به موضوع | ۱۵۷

﴿ آثار محبت بر روی محب ۱۵۸ ﴾

۱. انقطاع از غیر محبوب | ۱۵۸
۲. پیوستن به متعلقات محبوب | ۱۵۹
- ﴿ تسلیق بحث با حرکت امام حسین (ع) | ۱۶۰ ﴾
- حضور بنابر در ماجرای کربلا | ۱۶۰
- تأثیر محبت صادقانه بر تعلق به محبوب | ۱۶۱
- کارآیی محبت به محبتین صادق و خالص | ۱۶۱
- همراهی متقابل و همیشگی محبت و عمل | ۱۶۲

جلسه چهاردهم / ۱۶۵

- ﴿ درجات مختلف غیرت نزد اهل معرفت | ۱۶۵ ﴾
- غیرت عابد، عابد و عارف | ۱۶۵
- ﴿ «غیرت عابد» اولین درجه غیرت معرفتی | ۱۶۵ ﴾
- معنای «عابد» و «غیرت او» نزد اهل معرفت | ۱۶۵
- اولین گام: التفات، استبصار و محاسبه | ۱۶۶
- گام دوم: توبه و جبران مافات | ۱۶۷
- گام آخر: مراقبه | ۱۶۸

﴿ غیرت عابد در روایات | ۱۶۸ ﴾

- بهترین مقرّبات، همان واجبات است | ۱۶۸
- نقش سازندگی غیرت در اغتنام فرصتها | ۱۶۹
- فرق مؤمن و کافر در غیرت عابد است | ۱۷۰
- قبل از آنکه کاری از دستتان برنیاید کاری کنید | ۱۷۱
- توصیه به مراقبه نسبت به حال | ۱۷۲
- قیامت، روز حسرت کافران و مؤمنان است | ۱۷۳
- نفس همگان در قیامت لوازمه است | ۱۷۳

﴿ «غیرت معرفتی» در قیام امام حسین (ع) | ۱۷۴ ﴾

- غیرت ظاهری امام حسین (ع) در حفظ دین | ۱۷۴
- وقایع تاسوعای حسینی (ع) با نگاهی معرفتی | ۱۷۵
- غیرت معرفتی امام در مناجات و خلوت با خدا | ۱۷۶
- غیرت اصحاب امام در مناجات و خلوت با خدا | ۱۷۸

جلسه پانزدهم / ۱۷۹

- ﴿ ادامه بررسی غیرت عابد در روایات | ۱۷۹ ﴾
- چگونه بفهمیم محبوب خدا شده‌ایم؟! | ۱۷۹

آثار تبعیت از قول و فعل پیغمبر | ۱۸۰

بالاترین درجات محبت در پیشگاه خدا | ۱۸۱

حالات ضروری برای عابد غیور | ۱۸۲

اولین حالت: کوچک شمردن طاعات | ۱۸۲

پایین ترین درجه محبت در کلام علی علیه السلام | ۱۸۲

دلیل از دست دادن فرصت ها | ۱۸۴

دومین حالت: قدرشناسی نسبت به عمر | ۱۸۴

غیرت، قطع کننده و پیوند زننده | ۱۸۵

اوج غیرت عرفانی امام در انقطاع از غیر محبوب | ۱۸۵

جلسه شانزدهم/ ۱۸۷

«غیرت مرید» دومین درجه غیرت معرفتی | ۱۸۷

معنای غیرت مرید و تفاوت آن با غیرت عابد | ۱۸۷

«ها» در گذریم نه «زمان» | ۱۸۸

مواظب غفلت باشید! غفلت جبران نشدنی است! | ۱۸۹

وای بر آنکه عمرش را بدهد و جهنم بخرد! | ۱۹۰

تنبه و بیداری قلب، نتیجه غیرت | ۱۹۰

کشنده بودن غیرت مرید | ۱۹۱

جهت اول: چون عمر بر نمی گردد! | ۱۹۱

جهت دوم: صرف عمر برای جبران گذشته! | ۱۹۲

غصه عمر، شدیدترین غصه ها است! | ۱۹۳

ثمرات غیرت برای مرید | ۱۹۴

یقظه و مراقبه نسبت به عمر | ۱۹۴

نیل به وادی مناجات با خدا | ۱۹۴

جمع بندی بحث | ۱۹۵

جلسه هفدهم/ ۱۹۷

«غیرت عارف» بالاترین درجه غیرت | ۱۹۷

درجات سه گانه غیرت عارف | ۱۹۷

تأثیر غیرت در رفع حُجب | ۱۹۸

تا جان در بدن هست، عارف آرام ندارد! | ۱۹۸

انواع حجابها: ظلمانی و نورانی | ۱۹۹

حُجب ظلمانی | ۱۹۹

معنای کلی حجب ظلمانی | ۱۹۹

«حجب ظلمانی رفتاری» در آیات و روایات | ۲۰۰

«حجب ظلمانی اخلاقی و قلبی» در معارف اسلامی | ۲۰۱

تأثیر همه حجابها بر قلب انسان | ۲۰۲

تاریکی و کور شدن نسبت به قلب | ۲۰۳

تطهیر قلب در روایات | ۲۰۴

تطهیر قلب برای جلب نظر خدای متعال | ۲۰۴

❧ حجب نورانی | ۲۰۵ ❧

معنا و انواع حجب نورانی | ۲۰۵

سر عظمت مناجات شعبانیه در نگاه امام علیه السلام | ۲۰۶

نظر پاک زیبا بین حضرت زینب علیها السلام | ۲۰۷

❧ جلسه هجدهم / ۲۰۹ ❧

❧ جهات مختلف غیرت عارف | ۲۰۹ ❧

کارکردهای مختلف غیرت عارف در قرآن | ۲۰۹

غیرت عشق بنازم که همه عالم سوختند | ۲۱۰

«غیرت التفات سوز» نسبت به عبد و رب و حتی خود | ۲۱۱

«کمال انقطاع» ثمره غیرت است | ۲۱۱

شعله خاموش نشدنی محبت نسبت به الله تعالی در روایات | ۲۱۲

این مرحله عنایت خدا است؛ ولی برای سالکین | ۲۱۳

❧ حب شدید به الله تعالی، منشأ اصلی قیام امام حسین علیه السلام | ۲۱۳ ❧

شعله خاموش نشدنی محبت نسبت به الله تعالی در روایات | ۲۱۳

تنها مصداق یک دعا | ۲۱۴

❧ درس‌های عرفانی امام حسین علیه السلام | ۲۱۵ ❧

توجه تام امام علیه السلام به خدا در عاشورا | ۲۱۵

حرکت امام علیه السلام به سمت تجرد | ۲۱۵

تا جان در بن هست، عارف آرام ندارد | ۲۱۶

غیرت عارفانه حسین علیه السلام در واپسین لحظات | ۲۱۶

آخرین لحظات عمر امام؛ آغازین لحظات وصول به محبوب | ۲۱۷

❧ فهرست منابع | ۲۱۹ ❧

❧ نمایه | ۲۲۱ ❧

❁ مقدمه کتاب «غیرت دینی»

انسان همیشه نیازمند مرشد و راهنما بوده و خواهد بود؛ اما انسانِ دورانِ ما نیازمندتر از گذشتگان است. غوغایِ زندگیِ ماشینی و هیاهویِ ظاهریِ پر زرق و برقِ پیشرفت‌هایِ صنعتی، در کنار اغواگریِ برخی رسانه‌هایِ افسون‌گر و دشواریِ گذرانِ زندگی و نیز درگیری‌هایِ روزافزونِ ذهنی، همه و همه نوعی از «معیشت ضاک» را برای ما رقم زده‌اند. در فضایی چنین غبارآلود «عالم، همچون کسی است که با خود شمع می‌دارد و همه‌جا را برای مردمان روشن می‌کند، پس هر که با شمع او جایی را ببیند، در حق او دعایِ خیر می‌کند. عالم نیز با خود شمع می‌دارد که تاریکیِ نادانی و سرگردانی را از بین می‌برد»^۱.

هنگامی که بشر در حیرت و سرگردانی است و هر کس راهی به او نشان می‌دهد و او نمی‌داند کدام راه به مقصد و مقصود منتهی می‌گردد، نیازمند شاخص و نشانه‌ای است که فرشته نجات او شود و عالمان ربّانی در زمان غیبت، همان نقش و جایگاه را دارند؛ چرا که به تعبیر رسول خدا ﷺ:

۱. امام حسن عسکری (ع) به نقل از امام باقر (ع) فرمود: العالم کمن مع شمعۃ نفسی للناس فکل من ابصر شمعته دعا له بخیر، کذلک العالم مع شمعۃ ترسل ظلمة الجہل والعمیة (بحار الانوار، ج ۲، ص ۴).

«مَثَلُ عالِمان در زمین، همچون مَثَلِ ستارگان است در آسمان، که در تاریکی‌های خشکی و دریا به وسیلهٔ آن‌ها می‌توان به راه درست رسید؛ و چون غروب کنند، چه بسا راه‌یافتگان هم به گمراهی افتند»^۱.

اینک ماییم و تجسم این تشبیه رسول خدا ﷺ؛ ماییم و یکی از پرفروغ‌ترین ستارگان آسمان دین و دانش که سال‌های سال است روشنی بخش خِرد و گرمابخش جان‌های مشتاقی است که پروانه‌وار گرد «شجرهٔ طیّبه» وجودش می‌چرخند و از خرمن معرفتش بهره می‌گیرند.

او نمونهٔ برجستهٔ همان کسانی است که امیر دل‌ها، علی^{علیه السلام} توصیه نموده و به ملازمت رکابشان توصیه فرموده است؛ «کسی که جامهٔ شهوات از تن بیرون کرده و از همهٔ دل‌مشغولی‌ها خویشتن را رهاانیده، مگر یک چیز که پیوسته در فکر آن است (و آن دین او است)، بدین‌گونه از کوردلی رسته و از هم‌گامی با هواپرستان جسته است، و خود کلید در هدایت و قفلی بر در سقوط و تباهی گشته است؛ راه خویشتن به خوبی یافته و آن را پیسنوده، و مشعلی فروغ‌بخش به چنگ آورده و در پرتو آن از راه‌های سردرگم و ظلمانی گذشته است.

او به استوارترین دستاویزها رسیده و به محکم‌ترین رسن‌ها در آویخته است و یقینش به دین، مانند کسی است که نور خورشید را می‌بیند. بدین‌سان تن به اطاعت خدای سبحان داده، دست به کارهای بزرگ می‌یازد، هر وظیفه‌ای

۱. عن النبی ﷺ: إنَّ مَثَلِ العلماءِ فی الارضِ کَمَثَلِ التَّجَومِ فی السَّماءِ یَهْدِی بها فی الظُّلُماتِ البرِّ والبحرِ، فاذا انطَمَست اَوشاکُ إنَّ تَضَلَّ الهدایا الحیاء، ج ۲، ص ۲۲۶.

که پیش آید آن را درست به انجام می‌رساند، و هر فرعی (و امری) را منطبق با اصل (دینی) آن مجری می‌دارد، او چراغ تاریکی‌ها است و برطرف کننده اشتباه‌ها...»^۱

مراد ما، فقیه عارف و عالم ربّانی حضرت آیت‌الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی (ادام‌الله‌ظله‌العالی و دامت برکاته) است که کرسی افتاء، هیچ‌گاه منبر ارشاد را از او نگرفته و همچنان که محفل نورانی درس خارج فقه و اصولش طالبان پی‌گیر و پرتلاش را به‌دیده استنباط رهنمون می‌شود، مجلس گرم اخلاق و معرفت و تفسیرش نیز مشتاقان تهذیب و تطهیر نفس را به حلقه انس حدای کریم می‌کشاند و با این همه، از روی اخلاص و فروتنی که نشانه و ویژگی مردان خدا است، جهانی است بنشسته در گوشه‌ای.

سال‌های سال است که عالم و عامی می‌پرسند (و البته ما را توبیخ می‌کنند) که چرا چهرهٔ مکتوب آنچه ایشان افاضه می‌فرمایند، طلوع نمی‌کند تا هم حاضران را بیشتر به‌رمند سازد و هم آنان را که به هردلیل باید درد دوری محمل کنند. این مراجعات مکرر، سرانجام سدّ چندین دهه منع و امتناع را شکست و به فضل الهی بخشی از «اخلاق الاهی» ایشان؛ به گونه‌ای در خور رخ نمود تا «درآمدی بر سیر و سلوک» و آیین «کیش پارسایان» باشد.^۲ اما آن هم آتش

۱. نهج البلاغه، خطبه ۸۷... قَدْ خَلَعَ سَرَابِلَ الشُّهُوبِ وَ تَخَلَّى مِنَ الْهَمَمِ الْأَهْمَاءِ وَاجِدًا أَفْرَدَ بِهِ فَخْرٍ مِنْ صِبْغَةِ الْقَمَرِ وَ شَارَكَ أَهْلَ الْهَيْرِ وَ حَارَ مِنْ نَفَائِحِ أَبْوَابِ الْهُدَى وَ تَفَانِي أَبْوَابِ الْإِزْدَى قَدْ انْصَبَ طَرِيقُهُ وَ سَلَكَ سَبِيلَهُ وَ عَرَفَ سَنَارَهُ وَ قَطَعَ غَمَارَهُ وَ اسْتَسْلَمَ مِنَ الْغُرَى بِأَوْثَانِهَا وَ هِنَ الْجَبَالِ بِأَشْيَاقِهَا فَهَوِيَ مِنَ الْبَقَرِ عَلَى مِثْلِ ضَوْءِ الشَّمْسِ قَدْ نَعَسَتْ نَفْسُهُ فَهُوَ سُبْحَانَهُ فَرُفِعَ الْأُمُورُ مِنْ إِصْدَارِ كُلِّ وَارِدٍ عَلَيْهِ وَ تَعْيِيرِ كُلِّ فَوَاحٍ إِلَى أَصْلِهِ بِمِفْتَاحِ ظُلُمَاتِ كُشَاةِ غُشُوبَاتِ مِفْتَاحِ مُنْهَنَاتِ...

۲. نام آثار معظمه که تا کنون به همت پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

اشتیاق را فرو نهند و انتظار برای تهذیب و ویرایش را، بیش از این روا نمی‌داشت.

اینک با اصرار ارادتمندان و شاگردان، حضرت استاد اجازه فرمودند تا متن درس‌های اخلاق ایشان، منتشر گردد و درخواست مؤمنان بیش از این بدون اجابت نماند؛ **«لَعَلَّ اللَّهُ يُخْدِتْ بَعْدَ ذَلِكَ أُمُورًا»**^۱.

با سپاس از محضر مبارک معظم‌له، اینک هفتمین جلد از مجموعه بیانات ایشان همراه با توضیحات زیر تقدیم شما خوانندگان گرامی می‌شود.

۱- از سال ۱۳۸۰ شمسی تا کنون، بنای استاد بر آن بوده است که در ایام عزاداری حضرت ابا عبدالله الحسین (ع) به تحلیل بعدی از ابعاد قیام آن حضرت بپردازند. به لطف خداوند انتشار این مطالب به ترتیب و تحت عنوان «سلوک عاشورایی» در دستور کار قرار گرفت. تا کنون هفت جلد از این مجموعه منتشر شده که به فضل الهی نیز مورد اقبال و استقبال نخبگان و فرهیختگان قرار گرفته است. کتاب حاضر با نام «غیرت دینی»، هشتمین حلقه از آن سلسله است.

۲- حضرت استاد در دهه اول مجرم سال ۱۴۳۰ هـ مطابق با آذرماه ۱۳۸۸ به بررسی ریشه هدف‌گیری امام حسین (ع) در قیام و انقلاب خویش پرداخته و با استناد به گفتار و رفتار آن حضرت، تمام تلاش آن امام را «کوشش در حفاظت از دین» معرفی می‌کنند. این تلاش و احساس

منتشر گردیده است. شکر الله تعالی و جزاهم الله عن الاسلام و المسلمين خیر الجزاء.

۱. سوره مبارکه طلاق، آیه ۱

مسئولیت نسبت به دین خدا، همان غیرت دینی است که انسان مؤمن و متدین را لحظه‌ای در برابر وارد شدن شبهات و بدعت‌ها در دین الهی، آرام نگذاشته و او را به رویارویی با اهل بدعت و ادار می‌سازد. حضرت استاد در یک بعد معرفتی، غیرت دینی را حالت ناشکیبایی محب نسبت به محبوب خویش دانسته و این اضطراب و تلاطم روحی را از مختصات حرکات‌های معرفتی می‌دانند که بسیاری از وقایع تنها با این نگاه قابل بررسی و تفسیر است. این تبیین از غیرت اخلاقی و عرفانی نسبت به دین، همچنین تطبیق آن با قیام امام حسین علیه السلام از ویژگی‌های این اثر بوده که آن را منحصر به فرد ساخته است.

حضرت استاد علاوه بر بررسی غیرت از منظر اخلاقی و اشاره‌ای کوتاه به برخی جنبه‌های عرفانی و معرفتی آن در دهه اول محرم، برای اتمام بحث خود، تصمیم گرفتند تا این مطالب را در دهه آخر صفر همان سال تکمیل نمایند؛ لذا برخی از مباحث را تکرار کرده و مرور نمودند که به اقتضای سخنرانی و همچنین تطبیق بحث با ایام خاص عزاداری، نظم منطقی برخی از آن‌ها به هم خورده است. لذا دفتر حفظ و نشر ایشان، بر آن شد تا برای آماده‌سازی این جلسات، محتوای آن‌ها را بدون کمترین تغییر، صرفاً جابه‌جا نموده و در ذیل مباحث مرتبط ذکر نماید. لذا ما علی‌رغم روش کلی خود در انتشار آثار با ذکر مشخصات کامل تمامی جلسات، این مباحث را بدون تاریخ آورده‌ایم.

ضمناً مباحث اخلاقی بحث، علاوه بر تطبیق با ابعاد مختلف قیام امام حسین، نتیجه دیگری هم داشت و باعث ادامه دار شدن جلسه در موضوع تربیت از نگاه اسلام و مکتب اهل بیت گردید. لذا دو جلسه از مباحث ماه صفر که پیوند وثیقی با این مباحث داشت نیز، از این مجموعه حذف گردید و قرار است در کتاب «تربیت دینی» به صورت مجزا و به عنوان مقدمه آن منتشر گردد.

۲- بار اصلی پیاده سازی نوارها، مستندسازی متون، ویرایش و آماده سازی نهایی کار بر عهده برخی شاگردان معظم له بوده که با علاقه و اخلاص در «مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصایح الهدی» سامان یافته است.^۱

۴- اعتراف می کنیم که آنچه در خور معظم له انجام نشده است. تن دادن به اصرارها و ابرام ها مستلزم نوعی شتاب و پذیرش برخی کمبودها بوده است که امید است کاستی ها و خطاهای ما را عفو فرموده و تنها از محاسن کلام آن عالم ربّانی بهره مند گردید؛ صد الله این مؤسسه، چشم به راه دریافت نظرات شما است.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصایح الهدی

۱. «مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصایح الهدی». در سال ۱۳۸۸ به منظور «حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی» از سوی تنی چند از شاگردان و ارادتمندان معظم له پایه گذاری شده و با تأسیس پایگاه اطلاع رسانی اینترنتی به نشانی www.mojtabatehrani.ir در صدد تعمیم فیوضات معنوی ایشان است. «مصایح الهدی» نیز نامی برگرفته از روایات متعدد است که فرزانه گانی چون حضرت استاد را توصیف کرده اند؛ نظیر آنچه در الکافی، ج ۲، ص ۲۲۵؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۵ و ج ۷۲، ص ۱۷۴ و ج ۷۵، ص ۷۲ و نیز خطبه ۱۴۹ نهج البلاغه آمده است.